

IDÉ OCH PROGRAM

På ett förbluffande sätt präglas den aktuella politiska debatten av något som skulle kunna kallas ideologisk renässans. Teorin om ideologiernas död — med särskild glans och energi förfäktad av Herbert Tingsten — ter sig något ovidkommande i ljuset av en sådan företeelse som marxismen-leninismens spektakulära återkomst på den yttersta vänsterflygeln. Bokförlagen ger ut en strid ström av skrifter om och av Marx och Engels, Lenin och Stalin, Trotskij och Rosa Luxemburg; andäktiga, långhåriga unga män kan ses flitigt läsa ordförande Maos lilla röda katekes i bussar och konditorier. Så mycket är klart, att dödsattesten i varje fall beträffande en av de stora "klassiska" ideologierna måste ha varit alltför brådstörtat utfärdad.

Nu låter det sig sägas, att denna ideologiska renässans — eller om man så vill yrvakenhet — på vänsterflygeln trots mycket buller och bråk endast berör en liten grupp, i varje fall ännu så länge utan praktisk politisk betydelse. Helt säker på den saken bör man dock inte vara — åtskilliga tecken tyder på att det socialdemokratiska partiet i samband med den påtagliga väns-

terr radikaliseringsen även kommer att väsentligt starkare än hittills markera ideologiska argument och attityder: om inte för annat så för att stå sig i konkurrensen om de marginalgrupper till vänster som attraheras av hr Hermanssons kommunistparti eller av diverse verklighetsfrämmande men för regeringspartiet irriterande sekteristiska splittrergrupper.

Om en ökad ideologisk medvetenhet på detta sätt kan urskiljas eller med tämlig säkerhet förutses inom vänsterblocket, gäller det samma på motsatta sidan?

I och för sig vore det inte orimligt om debattläget vore så att säga asymmetriskt — om mot en ideologiskt präglad vänster stod en borgerlighet vars grundattityd vore att helt koncentrera uppmärksamheten på "praktiska" lösningar från fall till fall, under avvisande av ideologiseringen.

Av flera skäl vore en sådan hållning, låt vara tänkbar, dock orimlig för borgerligheten. Detta av både taktiska och principiella skäl. Man skulle grundligt misstaga sig om man utgick ifrån att det särskilt inom ungdomen påfallande ideologiska engagemanget skulle vara begränsat endast till den vänsterfa-

lang där den hittills fått sina mest drastiska manifestationer. Varje politisk riktning som vill behålla en möjlighet att komma till tals med de unga generationerna — dagens och morgondagens väljare — måste ha klart för sig, att dessa upplever ett behov av principiella riktlinjer, av klart omfattade värderingar, av politiskt engagemang utöver vad som uppfattats som i bästa fall trist intressebevakning, i sämsta fall som simpla lockbeten framför valurnorna.

Och självfallet har denna unga opinion rätt, även om den kan ta sig uttryck som äldre och desillusionerade politiker kan finna överspända eller verklighetsfrämmande. Det är i längden icke möjligt att driva politik, om operationerna ej kan företagas utifrån en fast bas av de grundläggande idéer och värderingar som de irriterande unga efterlyser. En politik nämligen, tillräckligt långtsyftande och tillräckligt djärv för att ha någon chans att bemästra de nya, i många fall fundamentalt omvälvande problem som den accelererande tekniska och vetenskapliga utvecklingen ställer ett samhälle av vår typ inför.

I Svensk Tidskrift har tidigare diskuterats det omfattande programarbete som utförts — och fortfarande, i något förändrade organisatoriska former pågår — inom högerpartiet. Detta arbete är som känt i hög grad inriktat på att penetrera de nyss antydda problemen och draga de politiska slutsatserna där-

av. Stundom har denna arbetsmetod missuppfattats, tolkats som "opportunist". De som bedömt saken så synes ha föreställt sig, att den starka inriktningen på vetenskapliga och tekniska förändringar skulle innebära en politikens ideologiska kapitulation, en nedprutning av ambitionen till att endast så korrekt som möjligt förutse "tendenser" och därefter i möjlig mån anpassa sig efter skeendet.

Intet kan vara felaktigare. De bärande tankarna i den västerländska frihets- och civilisationsideologi som är substansen i en modern och livsduglig konservatism blir i och för sig icke "passerade" eller "dementerade" av den tekniska utvecklingen. Däremot kan möjligheterna att realisera dem i väsentlig mån förändras. På vissa områden så att deras förverkligande radikalt *underlättas* genom att vetenskap och teknik ger oss chansen att skapa ett humanare samhälle än knapphetsushållningens. På andra områden åter så att deras realiserande *försvåras* eller hotas av utvecklingstendenser i riktning mot maktkoncentration, manipulering av det mänskliga, om dessa tendenser icke i tid uppmärksammas och bringas under kontroll. En kontroll vilken nödvändigt förutsätter den operationsbas av ideologisk art varom ovan talats.

Idé och verklighetsanalys kan ej skiljas från varandra — utan stöd från båda kan intet framåtsyftande politiskt program skapas.